

VI.

**A nemzetiségi kérdés megoldásának feltételei
hazánkban.**

Az előbbi fejezetekben igyekeztem megmutatni: hogy hazánk minden egyes nemzetiségeinek méltányos igényei csak úgy elégíthetnek ki, ha az ország egysége s állami léte biztosított s hogy ellenben az országnak egysége s állami léte csak akkor tekintethetik biztosítottnak, ha a különböző nemzetiségeknek méltányos igényei kielégíttetnek, s hogy e szerint e két látszólag eltérő sőt ellentétes irány egymással szoros összeköttetésben áll.

A nemzetiségi kérdésnek megoldása ennek tiszta felfogásától függ. – A helyes kiindulási pont e kérdésnél nem azé, ki magát minden nemzetiségi érzésen túl teszi; hanem azé ki saját nemzetiségének érdekei iránt lelkesülve, nem feledi el, hogy mások ép oly melegen érzenek, s hogy a nemzetiségi kérdésnek megoldása nem egy vagy más nemzetiségnek különös, – hanem közös érdeke minden nemzetiségeknek, melynél nem egynek suprematiája, vagy mesterséges elnyomása, hanem csak az lehet célunk: hogy minden

e hazában lakó nemzetiségnek méltányos igényei a lehetőségig kielégíttessenek.

A lehetőségig, mondám, mert épen mivel e hon minden nemzetiségeinek megnyugtatója célunk, e kérdésnek oly megoldása lehetetlen, mely a különböző nemzetiségeknek egymással sokban ellenkező követeléseinek egyiránt megfeleljen, vagy mely csak egyiknek is minden igényeit teljesen kielégítse.

E kérdés azok közé tartozik, melyek, mint a vallás, inkább érzelmeken, mint a logikán alapulnak, s melyeket nem majoritások parancsoló határozatai, hanem csak kölcsönös egyetértéssel, csak úgy oldhatunk meg, ha valamennyien követeléseink azon részéről, mely mások méltányos igényeivel vagy a közérdekkel ellentétben áll, lemondunk s nem felejtjük el soha, hogy minden egyes nemzetiség érdekeinek e kérdés azon megoldása felel meg leginkább, mely e hazában lakó minden nemzetiségek által egyiránt igazságosnak ismertetik el.

Ily megoldás csak két feltétel alatt lehetséges:

1-ször. Hogy tekintetbe véve egy részről az egyes nemzetiségeknek igényeit, a másiktól állami szükségünket: az egyes nemzetiségek igényeinek csak ott s annyiban álljunk ellent, a mennyiben azt az állam érdekei elkerülhetlenné teszik.

2-ször. Hogy a mennyiben ez utolsó tekintet minden nemzetiségtől bizonyos áldozatokat kíván, ne követeljünk egytől sem többet, s ne követeljünk egytől sem kevesebbet: mint a mennyi a cél elérésére szükséges.

Az elv, melyet e kérdés megoldásánál követnünk kell; csak a teljes jogegyenlőség lehet. Irányunkat az egyes nemzetiségek kívánatai határozzák meg.

Mert, – miután nem egyes, magukban véve talán helyes teoriák létesítése, s nem bizonyos ambíciók kielégítése, hanem az célunk: hogy minden e hazában lakó nemzetiségek méltányos igényeinek eleget téve, a surlódásoknak véget vessünk, melyek e kérdés felett közöttünk támadtak, – csak oly megoldást tekinthetünk kielégítőnek, mely e haza különböző nemzetiségű polgárainak többsége által olyannak elismertetik.

S most fejtsük ki nézeteinket bővebben.
